

УДК 004.774:004.775

Галина Покровська,
голов. бібліограф НЮБ НБУВ

РОЗШИРЕННЯ ДЖЕРЕЛЬНОЇ БАЗИ ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСІВ ЯК ШЛЯХ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ БІБЛІОТЕЧНИХ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

У публікації порушуються проблеми пошуку нових джерел інформації для наповнення тематичних баз даних з метою піднесення рівня бібліотечних інформаційно-аналітичних досліджень, необхідності адекватного ставлення до пошуків нових джерел в умовах стрімкого збільшення інформації в Інтернеті.

Ключові слова: інтернет-ресурси, джерела інформації, пошук нових джерел.

Проблема пошуку і використання інформації – одна з найактуальніших у сучасній науці. Розумова праця в будь-якій її формі завжди пов'язана з інформаційним пошуком. Той факт, що цей пошук стає дедалі складнішим, доказів не потребує. Ускладнюється безпосередньо система пошуку, повільно вона перетворюється на спеціальну галузь знань [1]. Цілі, можливості й характер пошуку завжди залежали від наявності інформації, її важливості й досяжності, а також засобів організації пошуку. ХХІ ст. характеризується величезними масивами постійно зростаючої різноманітної інформації, яка є досяжною й цікавою для найширших верств суспільства.

Спонукальною причиною інформаційного пошуку є інформаційна потреба, висловлена у формі інформаційного запиту. Наявність чітко сформульованого соціального запиту на інформацію стала важливим чинником перебудови бібліотечної роботи, розвитком її інформаційно-аналітичного аспекту, що сприяє ефективному використанню інформаційних ресурсів бібліотек [2]. Завданням інформаційно-аналітичних підрозділів бібліотек є створення спеціальних інформаційних ресурсів відповідно до запитів певної категорії користувачів. Будь-яке дослідження розпочинається з аналізу інформаційних матеріалів з обраної теми. Знання опублікованої інформації дає змогу глибше осмислити науковий і практичний матеріал інших учених, дослідників, виявити рівень дослідженості конкретної теми, підготувати

огляд літератури з певної теми. Методи наповнення інформаційних баз підпорядковуються головній меті: забезпеченню необхідною інформацією існування й розвитку соціальної структури.

Доступ до Інтернету кардинально розширив джерельну базу бібліотек, оскільки надав широкі можливості використання всіх представлених у мережі матеріалів, проте все-таки інформаційна насиченість кіберпростору створює певні труднощі в ефективному пошуку необхідної інформації. Уміти швидко і вірно шукати в Інтернеті означає економити час, володіти достовірною й актуальною інформацією, а відтак робити правильні висновки й приймати правильні рішення. Нові тенденції вимагають від фахівців інноваційного підходу до своєї діяльності. Вагомий внесок у теоретичні засади інноваційної складової інформаційно-аналітичної роботи зробили науковці НБУВ В. М. Горювий, А. О. Чекмарьов, Т. П. Павлуша.

Поповнення інформаційних ресурсів Інтернету відбувається дуже високими темпами, і знайти необхідну інформацію стає дедалі важче.

Надійним засобом пошуку інформації досі залишається використання різноманітних пошукових систем, які постійно відслідковують зміни інформації в мережі. Чисельність та різноманітність існуючих систем інформаційного пошуку створюють проблему їх першочергового вибору.

Існує думка, що в Інтернеті є все. Об'єднуючи локальні, національні та глобальні мережі, він став величезним інформаційним ресурсом, найдинамічнішим з усіх існуючих сьогодні. Однак матеріали для розміщення в мережі готують звичайні люди, тому там можна віднайти лише те, що вони вважають за потрібне. Завдяки їхній творчості в мережі утворилося понад 2 млрд веб-сторінок. Виникає дедалі більше веб-послуг та веб-сайтів, що дає змогу якнайшвидше знаходити потрібну для роботи інформацію.

За оцінкою фахівців, в Інтернеті працює понад 30 млн користувачів. Десятки тисяч з них у режимі онлайн (англ. on-line – інтерактивний доступ у будь-який момент часу), і кількість таких користувачів постійно зростає. Це робить важчим організацію оперативного пошуку та знаходження потрібної такої кількості користувачів інформації.

Зокрема, про темпи зростання сторінок в Інтернеті (лише в Україні) говорять дані, оприлюднені 1 березня цього року виконавчим директором організації «Вікіпедія Україна» Ю. Пероганичем. «У середньому в україномовній “Вікіпедії” щотижня з'являється 1351 нова стаття, щоденно 193 статті. За цим показником сайт посів восьме місце серед інших версій сайту Wikipedia. У цілому, за темпами наповнюваності

українська версія посідає 13-те місце у світі», – зазначив Ю. Пероганич. За його словами, кожен секунду на україномовну версію порталу заходить 20 осіб. За цим показником сайт посідає 20-те місце у світі. (Українська «Вікіпедія» посіла 13-те місце у світі за наповнюваністю).

Швидке зростання й динамічний розвиток інформаційних ресурсів (насамперед представлених у мережі Інтернет) зобов'язує кожного мати різноманітні навички складного пошуку.

За даними компанії Gesus, яка досліджує інтернет-ринок, на листопад 2011 р. кількість користувачів мережі в Україні становила 13,6 млн осіб... Порівняно з листопадом 2010 р. інтернет-аудиторія України зросла на 19,3%, або 2,6 млн. Загалом у світі Інтернетом користується понад 2 млрд людей [3].

Отже, одним із завдань інформаційно-аналітичних служб бібліотек є збирання й обробка всього комплексу важливої для процесу суспільного реформування інформації, включаючи оперативні місцеві новини.

Однією з важливих складових джерельної бази СІАЗ є електронні ЗМІ, інтернет-видання, які оперативно реагують на сучасні процеси в суспільстві. Процес інформаційного виробництва СІАЗ складається з кількох етапів: аналізу масивів інформації глобального інформаційного простору, пошуку, відокремлення та структурування інформації, відбору необхідних ресурсів в інтересах користувачів. Джерельна база служби постійно розширюється. Важливими її складовими є інтернет-видання, електронні версії друкованих ЗМІ, спеціальні інтернет-проекти, галузеві інтернет-ресурси, які найоперативніше відображають зміни в українському суспільстві [4, с. 25]. Вибір джерел інформації, стратегії її пошуку, засобів перевірки достовірності і відповідності вже відомим даним, методи оцінки корисності знайденої інформації для вирішення проблем – усі ці фактори є характеристиками інформаційної поведінки людини.

Загальний моніторинг інтернет-видань проводиться щоденно з метою накопичення інформаційної бази, матеріали якої можуть бути використані для задоволення різних запитів. Однією з важливих складових цього комплексу є аналіз матеріалів ЗМІ, який може забезпечити постійне спостереження, збирання, обробку, передачу, збереження та аналіз інформації про стан і перспективи розвитку суспільства.

На основі відібраних та систематизованих матеріалів формуються бази даних, що характеризують стан, умови, особливості та перспективи всіх напрямів соціального життя в Україні. Такі бази даних допомагають управлінським структурам у комплексному аналізі рівня розвитку еконо-

міки, виробленню доцільних й обґрунтованих пропозицій для прийняття рішень щодо розвитку в усіх сферах державного управління.

У зв'язку з великою швидкістю появи нової інформації виникає потреба не лише в тому, щоб знайти відомості, які відповідають потрібній темі, а й у постійному одержанні нових даних. Для забезпечення такої доставки інформації з веб-ресурсів необхідно вирішити завдання періодичного тематичного пошуку. При цьому розшуковуються не лише оновлення на вже відомих сайтах, а й нові сайти. В умовах настільки стрімкого зростання веб-ресурсів виникає потреба більш уважного ставлення до появи й перевірки нової інформації, бо, на жаль, не завжди вона є точною. Нечастими є випадки публікації «оперативної» інформації, яка потім виявляється не зовсім достовірною й може кваліфікуватися, скоріше, за категорією «чутки».

Для вдосконалення процесу отримання достовірної й об'єктивної інформації джерельна база постійно розширюється за рахунок новостворених інтернет-видань.

Розвиток джерельної бази інформаційно-аналітичного процесу СІАЗ гальмує той факт, що в Інтернеті існує чималий обсяг інформації, доступ до якої обмежений авторським правом [5]. Значна кількість електронних інформаційних ресурсів контролює й обмежує процес використання своїх матеріалів.

Практично всі друковані й електронні ЗМІ мають сайт в Інтернеті, де можна знайти надруковані матеріали або ж ті, що вийшли в ефір. Однак світова тенденція переходу аудиторії газет та журналів в Інтернет у поєднанні з фінансовою кризою призвели до переформатування українського ринку друкованих видань у 2011 р. Лише за минулий рік у результаті економічних негараздів припинили видавати друковану версію або ж закрилися повністю такі видання, як «Профіль», «Газета по-киевски», «Главред», «Киевский телеграф», «Блик», «Левый берег» и «Дело». Закрилися кілька галузевих ЗМІ, значно скоротилася й кількість регіональних видань [6].

Ураховуючи той факт, що багато інтернет-ресурсів переходять на більш комерційний шлях діяльності і змінюють умови посилання, забороняючи передрук авторських матеріалів та деяких інших джерел, виникає необхідність пошуку нових, більш доступних ресурсів. Нові інформаційні джерела розшуковуються різними шляхами. Зокрема, працюючи з такими веб-джерелами, як Ukr.net та Glavport, переглядаючи вміщені на них регіональні новини, знаходимо там посилання на нові джерела інформації.

Наприклад, під час аналізу стрічки новин на сайті ukr.net знаходимо матеріали з різних джерел, які в подальшому можна використовувати для аналітичної роботи. Таким чином були знайдені такі сайти:

- інтернет-журнал «Биржевой лидер» (<http://www.profi-forex.org/>);
- наймасовіший ілюстрований безплатний інтернет-портал трейдерів та інвесторів, який одержує щоденно ексклюзивну інформацію й висвітлює серед іншого новини бізнесу й політики;
- «Провінція» – інформаційно-аналітичне видання. (<http://pro-vincia.com.ua/>). «Провінція» задумана як видання підкреслено суб'єктивне. Це – майданчик для суперечок, для матеріалів авторів, які мають свій погляд на те, що бачать;
- «ХЕРСОН Онлайн» (<http://khersonline.net>) – суспільно-політичне інтернет-видання;
- «Все новости Одессы» Odessit.ua (www.odessit.ua) – унікальний медіапроект, спрямований на висвітлення й аналіз подій в інформаційному просторі країни, регіону, міста. Odessit.ua пропонує громадській думці альтернативний погляд на події, що відбуваються, з урахуванням усіх сучасних інформаційних технологій; створення позитивного й привабливого іміджу Одеси й формування в мешканців сталої громадянської самоідентифікації «Я – громадянин мого міста»;
- інформаційний портал «Ірта-FAХ» (<http://irtafax.com.ua>) надає відвідувачам сайту новини Луганської області й України;
- інформаційне агентство «Таврія-Ньюс» (<http://www.tnua.info>) спеціалізується на новинах політичного, економічного й громадського життя України й Херсонського регіону зокрема. «Таврія-Ньюс» – це завжди актуальні новини, що транслюються в режимі реального часу, аналітичні коментарі до політичних, економічних та культурних подій в Україні, власні аналітичні матеріали, авторські журналістські розслідування, ексклюзивні інтерв'ю.

Інформаційний портал KorrDon.info позиціонує себе як ЗМІ нового покоління, це насамперед сайт про Донбас та його людей.

Збагачення джерельної бази новими інформаційними джерелами слугує інформаційній насиченості баз, удосконаленню асортименту послуг в умовах розвитку вітчизняного ринку інформаційних послуг, підвищенню рівня бібліотечних інформаційно-аналітичних досліджень.

Значна кількість аналітичних матеріалів готується на базі аналізу регіональної періодичної преси. Робота з регіональними сайтами надає значну допомогу в збереженні необхідного рівня оперативності інформації. Результатом роботи СІАЗ з вивчення регіональних джерел

електронної інформації стала електронна карта регіонів України, що регулярно оновлюється [4, с. 26]. У свою чергу, регіональні ЗМІ модернізують свою роботу відповідно до вимог часу. Наприклад, у Кіровоградській області на початку поточного року розпочав роботу єдиний веб-портал районних газет, створений як джерело економічного піднесення, соціального й духовного розвитку регіону.

Події, що відбуваються в повсякденному житті, спричиняють нові соціальні запити, потребують нової інформації, а відтак і нових її джерел. Зокрема, ускладнення міждержавних відносин України з Росією викликали суспільний інтерес до цієї проблеми, запит на інформацію з цієї теми, а отже, створення бази даних з публікацій на цю тему.

Загострення останнім часом конфліктних ситуацій у суспільстві викликало цікавість до діяльності правоохоронних структур, а відтак і попит на відповідну інформацію. Виникає потреба в пошуку нових джерел, які вміщують потрібні матеріали. Одним з нових інтернет-видань виявилось миколаївське обласне видання «Преступности НЕТ» (<http://rp.mk.ua/>), що відповідає потребам сьогодення.

Таким чином, в умовах існування значної кількості різноманітних інформаційних джерел і масивів інформації перед фахівцями виникає завдання визначення відносної цінності різних джерел інформації з точки зору їх використання в діючих системах інформаційного забезпечення. Ефективне використання інформаційних ресурсів сьогодні потребує постійного пошуку нових джерел інформації для забезпечення найрізноманітніших суспільних запитів і піднесення рівня інформаційно-аналітичних досліджень.

Список використаних джерел

1. Информация: сбор, защита, анализ : учеб. по информационно-аналитической работе [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://fictionbook.ru/author/kuznecov_igor_nikolaevich/informaciya_sbor_zashita_analiz_uchebnik/read_online.html?page=5. – Загл. с экрана.

2. *Горовий В. М.* Соціальні інформаційні комунікації і розвиток бібліотечної діяльності / В. М. Горовий // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського. – 2009. – № 23. – С. 7–25.

3. Лівий берег [Електронний ресурс]. – Режим доступу: (http://economics.lb.ua/telecom/2012/01/27/133989_v_ukraine_internetom_polzuyutsya.html). – Назва з екрана.

4. *Вітушко Н.* Бібліотека як центр інформаційно-аналітичного

виробництва / Н. Вітушко // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського. – 2010. – № 26. – С. 22–28.

5. *Вітушко Н.* Авторське право та обмеження інформаційної бази аналітичної діяльності бібліотек: інтернет-аспект / Н. Вітушко // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського. – 2011. – № 30. – С. 123–133.

6. Печатные СМИ сократили доходы от рекламы в 2011 году, а Интернет увеличил [Электронный ресурс] // Украина сегодня. – 2012. – 11.03. – Режим доступа: (http://www.ua-today.com/modules/myarticles/article_storyid_48835.html). – Загл. с экрана.